

Handläggare
Maria Eriksson
Telefon: 08-50824268

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2025-08-28

Skrivelse om Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)

Svar på skrivelse

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Förvaltningen har fått i uppdrag av Skärholmens stadsdelsnämnd att besvara en skrivelse innehållandes frågor om arbetssätt kopplade till Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). Skrivelsen är författad av Moderaterna och Liberalerna.

Förvaltningen strävar alltid efter att motivera personer med skadligt bruk och beroende att ta emot vård- och stödinsatser frivilligt. Det medför att när en LVM-anmälan inkommer till förvaltningen bedriver vuxenheten ett aktivt motivationsarbete med syfte att den enskilde ska samtycka till vård och ta emot föreslagna insatser frivilligt. Om en person samtycker till insatser beviljas de utifrån socialtjänstlagen och inte LVM eftersom att tvångslagstiftningen inte är tillämplig när en person frivilligt tar emot insatser som kan tillgodose den enskildes vårdbehov.

Förvaltningens arbete med tillämpning av LVM sker utifrån rådande lagstiftning, socialstyrelsens LVM-handbok för socialtjänsten samt stadens riktlinjer för handläggning av ärenden enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall. Det finns även upparbetade rutiner på vuxenheten för hur LVM-anmälningar som inkommer bedöms samt för när vi ska öppna en utredning enligt LVM. I arbetet med tillämpningen av lagstiftningen samverkar förvaltningen också med aktuella vårdgivare så som Statens institutionsstyrelse (SiS) och eventuella andra vårdgivare så som privata HVB:n när en person vårdas utifrån LVM.

Förvaltningen arbetar aktivt med att en person som givits vård med stöd av LVM ska få en kvalitativ utsluss inför att LVM-vården ska

upphöra. Det är inte ovanligt att en person vårdas på HVB när vårdtiden löper ut. Om personen samtycker och ansöker om fortsatta insatser enligt Socialtjänstlagen planeras dessa tillsammans med den enskilde och eventuella övriga vårdgivare.

Bakgrund

Den 27 mars 2025 fattade Skärholmens stadsdelsnämnd beslut om att ge förvaltningen i uppdrag att besvara en skrivelse författad av Liberalerna och Moderaterna. Skrivelsen innehåller frågor om hur förvaltningen arbetar med Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

Ärendet

Liberalerna och Moderaterna skriver att intentionen med LVM är att kunna ge personer som utvecklat ett tungt och farligt beroende vård för beroendet utan att de samtyckt till vården. Vidare skriver partierna att vården som ges med stöd av LVM tenderar att komma in i ett alltför sent skede vilket medför att personer med skadligt bruk och beroende ofta är i extremt dåligt skick, ibland hinner inte vården verkställas utan den enskilde dör till följd av sitt missbruk. Författarna argumenterar även för att lagstiftningen har kommit att användas vid livräddande insatser och inte för vård och rehabilitering från ett beroende. Utifrån detta menar de att intentionen med lagstiftningen inte längre följs.

Författarna lyfter också att Stockholm stad har möjlighet att påverka rättspraxis. Men innan det sker önskas en god översiktsbild och en förståelse för hur staden arbetar med LVM i dag. Med anledning av det ställer författarna följande frågor:

- Hur ser rutinerna i stadsdelen ut vad gäller användandet av LVM?
- Har det skett någon förändring över tid gällande när socialtjänsten tar beslut om LVM?
- Hur fungerar samverkan med vårdinstitutioner när LVM används, samt utslussningen?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen individ och familj inklusive fritid.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens arbete med tillämpning av LVM sker utifrån rådande lagstiftning, socialstyrelsens LVM-handbok för

socialtjänsten samt stadens riktlinjer för handläggning av ärenden enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall. Det finns även upparbetade rutiner för arbetssätt och hur LVM-anmälningar som kommer till förvaltningen bedöms samt när det ska fattas beslut om att inleda en utredning enligt LVM. En LVM-utredningen syftar till att ta reda på om vi ska ansöka om vård enligt LVM eller inte.

Förvaltningen strävar alltid efter att motivera personer med skadligt bruk och beroende att ta emot vård- och stödinsatser frivilligt. Det medför att när en LVM-anmälan inkommer till förvaltningen bedriver vuxenheten ett aktivt motivationsarbete med syfte att den enskilde ska samtycka till vård och ta emot föreslagna insatser frivilligt. Om en person samtycker till insatser beviljas de utifrån socialtjänstlagen och inte LVM eftersom att tvångslagstiftningen inte är tillämplig när en person frivilligt tar emot insatser som kan tillgodose den enskildes vårdbehov. Ibland kan dock en bedömning behöva göras om den enskildes samtycke till vård är trovärdigt och tillförlitligt eller inte. En övervägande majoritet av de personer som det inkommer LVM-anmälningar på beviljas därmed insatser med stöd av socialtjänstlagen.

Förvaltningen träffar samtliga personer som det inkommer en LVM-anmälan på. De flesta LVM-anmälningar som kommer till förvaltningen avser personer som är aktuella på vuxenheten och som förvaltningen har god kännedom sedan tidigare.

Stadens officiella statistik redovisas i "Socialtjänstrapporten". Enligt den senaste rapporten avseende år 2024 var totalt 25 personer i hela staden intagna för vård enligt LVM på SiS-institutioner. 2023 var motsvarande siffra 22 personer. Antalet personer som vårdats med stöd av LVM i Skärholmens stadsdelsnämndsområde har legat stabilt över de senaste fem åren. Sedan år 2020 har sex enskilda personer i vårdats utifrån lagstiftningen. Vuxenheten har hittills under 2025 inte ansökt om vård enligt LVM vid något tillfälle. Förvaltningen följer stadens statistik avseende hur många som vårdas enligt LVM varje år och drar slutsatsen att det inte har skett någon förändring i handläggningen varken i Skärholmen eller i staden de senaste åren.

Förvaltningen samverkar med Statens institutionsstyrelse (SiS) och övriga eventuella vårdgivare. Vid vård enligt LVM förs en kontinuerlig kommunikation med den enskilde, SiS och eventuella övriga vårdgivare. Målet är alltid att den enskilde ska få vård på en institution utanför SiS-institutionen innan vårdtiden löper ut. I de flesta fall befinner sig personen som vårdas enligt LVM på ett behandlingshem eller stödboende när vården enligt LVM upphör och då är det med den vårdgivaren som planering avseende utsluss

sker. I vissa fall återvänder personen hem när LVM-vården upphör och i vissa fall övergår insatsen till en frivillig insats enligt socialtjänstlagen.

Det är inte ovanligt att personer som vårdas med stöd av tvångslagstiftningen har låg motivation till att ta emot fortsatt stöd för nykterhet när vårdtiden upphör. Detta är något som ofta försvårar möjligheten att få till en kvalitativ utslussning. Socialtjänsten prioriterar dock arbetet med att göra en bra planering för utsluss tillsammans med den enskilde då det minskar risken att personen återfaller i beroende.

Staden och SiS samverkar även på en övergripande nivå för att både vård och samverkan i individärenden ska fungera så bra som möjligt.

Barnkonsekvensanalys

För barn som växer upp och lever med skadligt bruk och beroende i familjen är det viktigt att föräldrarna får den vård som de behöver och har rätt till. Det är också viktigt att barnen får information om den vård och behandling som deras föräldrar genomgår samt att informationen är begriplig för de specifika barnen. Förvaltningen arbetar med att utveckla arbetssätt avseende hur barn till föräldrar som vårdas enligt LVM ska kunna få anpassad information avseende den vuxnas vård som kan minska det enskilda barnets oro.

Jämställdhetsanalys

De sex personer som har vårdats enligt LVM under perioden januari 2020 till och med april 2025 består av tre kvinnor och tre män. Under samma period så har könsuppdelningen avseende personer som varit föremål för LVM-anmälningar varit tre fjärdedelar män och en fjärdedel kvinnor. Denna könsuppdelning avspeglas också i antal ärenden som är aktuella på enheten.

Lisa Kinnari
Stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Anna Hamlin
Avdelningschef
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Skrivelse: Skrivelse om LVM

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lisa Kinnari, Stadsdelsdirektör	2025-06-10
Anna Hamlin, Avdelningschef	2025-06-10